

פרק ג משנה ג (יחידה 28)
דינים של חפצים שהונחו ברשות הרבים
מדריך למורה

משנתנו עוסקת בתבן וקש שהיו נוהגים להוציא לרחובות כדי שידרכו עליהם וירקבו וכך יהפכו לזבל לזיבול השדות.
זמן הוראה מומלץ: שיעור אחד.

מטרות

הישג **מבנה**: התלמיד ידע לזהות את מבנה המשנה ולאפיין את רכיביה.
הישג **פרשנות והעמקה**: בסיוע פרשני המשנה התלמיד יעמוד על מחלוקת ת"ק ורבן גמליאל.
הישג **ערכים**: התלמיד יבין

פתיחה

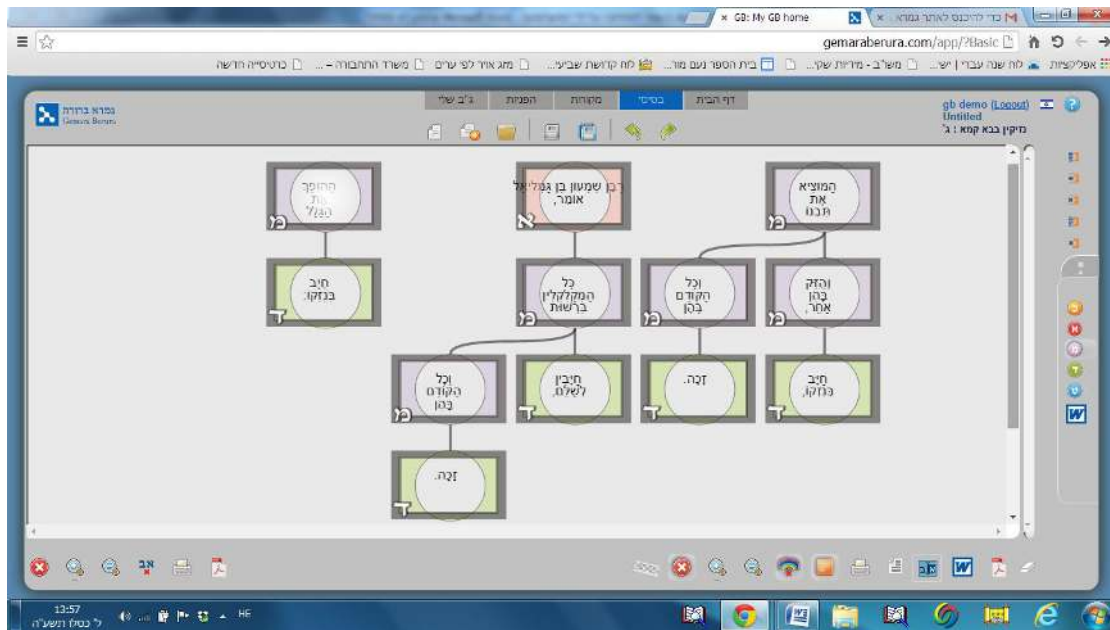
מטרת הפתיחה המוצעת היא להמשיך לעורר לאחריות בהתייחסות לרשות הרבים, והפעם בנושא של אשפה.
ניתן להתחיל באחת משתי האפשרויות הבאות (שתיהן מופיעות במצגת המצורפת):
א. לעשות סקר או שאלון 'בחן את עצמך' עם השאלות הבאות, או דומות להן:
אני זורק אשפה ברחוב: המון / מדי פעם, אם אין פח אשפה / לעיתים רחוקות / אף פעם
אני בועט באשפה ברחוב: המון / מדי פעם, אם אין פח אשפה / לעיתים רחוקות / אף פעם
נפלתי פעם בגלל אשפה שזרקו ברחוב: אף פעם / פעם אחת / יותר מפעם אחת
אני מרים אשפה מהרחוב לפח: המון / מדי פעם, אם אין פח אשפה / לעיתים רחוקות / אף פעם
מפריע לי שאני רואה אשפה על המדרכה: המון / מדי פעם, אם אין פח אשפה / לעיתים רחוקות / אף פעם
ב. להראות סרטון קצרצר (דקה וחצי) על נהגת אופנוע שמחזירה לרכבים דברים שאנשים זרקו מהם לרחוב.

<https://www.youtube.com/watch?v=QgPCNuzyDyg>

גוף השיעור

מבנה

לצערנו צורת התרשים נשמטה מן החוברת, התרשים מצורף כאן, וניתן להעתיק אותו ללוח, או להקרין אותו ריק (במצגת המצורפת, בשיקופית האחרונה)

לשון חכמים

משימה 2 מיועדת כדי שהתלמידים יבינו שמשמעות המילה זבל במשנה אינה המשמעות של היום - אשפה, אלא זבל לזיבול השדה.

משימה 3 מבארת את הביטוי שהפך לשגור בפינו 'כל הקודם זוכה'.

הבנה ופרשנות

תנא קמא ורבן שמעון בן גמליאל עוסקים במקרים דומים, אך אצל ת"ק זה ללא רשות, ואצל רבן גמליאל זה ברשות. חשוב לשים לב: גם כששמים ברשות משהו ברשות הרבים - חייבים לשלם במקרה שזה הזיק. הקנס של 'כל הקודם בהן זכה' הוא רק כאשר זה לא ברשות - אצל ת"ק בכל מקרה, ואצל רשב"ג לאחר שעבר זמן הרשות.

משימות 5-6 עוסקות בסיפא של המשנה. בניגוד למקרים הקודמים ששייכים לאדם והוא הוציא אותם לרשות הרבים, במקרה של ההופך את הגלגל מדובר בזבל שהוא הפקר שאדם רצה לזכות בו. כיוון שהוא רצה לזכות בו כדי לעשות בו שימוש (זיבול השדה, כלי או חומר בעירה) הוא נעשה הבעלים שלו ואחראי עליו.

תורת חיים

במקום או בנוסף למשימה המופיעה בחוברת ניתן לומר לתלמידים לפקוח עיניים סביבם כשהם הולכים ברחוב, ולבדוק איזו אשפה שמונחת ברחוב עלולה לעשות נזקים, ולשתף במה שהם ראו בשיעור הבא.

סיכום

התלמידים רואים שוב את שלושת המקרים בלשון המשנה. כדאי להתבונן בכיתה יחד: במה המקרים דומים? במה הם שונים? מהו המסר שאנחנו לומדים מכולם?

